

Klaudija Sedar

Prekmurska sanjska knjiga

V začetku 20. stoletja, ko je ustvarjalna dejavnost v tiskani besedi v prekmurščini nekoliko pojenjala, seveda z izjemo publicistike, ki se je ravno v tem času začela razvijati in vzpenjati, je leta 1909 izšla sanjska knjiga v prekmurščini z naslovom *Nove szlovenszke szenszke knige, vönebráne z edni nemski knig, stere szo med vszejmi szenszkimi knigami te nájbógse*. Natisnjena je bila v Monoštru pri tiskarju, knjigovezu, tudi založniku in uredniku Beli Wellischu, ki je tudi sicer natisnil več naslovov knjig v prekmurščini, bodisi je šlo za prve natisne bodisi ponatisne. Čez deset let, 1919, je bila ponatisnjena kot *Szlovenszke szenszke knige vönebráne z edni nemski kníg, stere szo med vszejmi szenszkimi knigami te nájbógse*. Ponatisnjena je bila brez pridevnika »nove« in tudi z manjšimi vsebinskimi spremembami, kar pomeni, da so nekateri simboli, motivi napram prvi izdaji v ponatisu izpuščeni. Tudi zato ima ponatis manj strani, prav tako je za malenkost manjšega formata.

Obe izdaji, tako prva kot ponatis, sta ohranjeni v izjemno redkih izvodih, kar potrjuje tudi vpogled v vzajemni katalog COBISS. Obe izdaji ima namreč le Pokrajinska in študijska knjižnica Murska, vsako po en izvod, izdaja iz leta 1909 je shranjena pod signaturo R 93, ponatis iz leta 1919 pa pod signaturo R 128. Prva izdaja je tudi poškodovana in v nepopolni izdaji na 188 straneh, medtem ko je ponatis ohranjen v celoti na 149 straneh.

Knjiga je sestavljena iz treh delov:

- razlaga sanj, kjer so po abecedi navedeni pojmi, stvari, živa bitja z razlago pomena sanj;
- mesečni planeti (oz. horoskopska znamenja) s splošnimi značilnostmi, pri čemer je zanimivost, da je določeno znamenje vezano na mesec (januar je vodnara mejsec itn.);
- razlaga pomena kihanja na tešče na posamezen dan v tednu.

Sanjska knjiga je zapisana v prekmurskem (madžarskem) časopisu, pri čemer se avtor navezuje na tradicijo knjižnih tiskov v 18. stoletju. Ime avtorja sicer v knjižni izdaji ni navedeno, se pa le-to pripisuje učitelju Jožefu Pustaju.

Jožef Pustaj je bil rojen 26. januarja 1864 v Beltincih kot Jožef Pozdrec, a si je priimek leta 1884 z dovoljenjem madžarskega notranjega ministrstva spremenil v Pusztai. Osnovno šolo je obiskoval v rojstnem kraju, šolanje nadaljeval na učiteljski šoli v Čakovcu in zatem še v Pécsu, kjer je leta 1883 diplomiral. Po končanem študiju se je zaposlil kot kantor in učitelj, sprva v kraju Szőce (Madžarska), zatem pa v Martjancih kot kantor in šolski upravitelj, kjer je ostal do leta 1919. Poučeval je otroke iz celotne župnije, dopoldne in popoldne, ustanovil in vodil je tudi kmečko posojilnico. V tem času je začel tudi pisati, prvo delo so bile *Krscsánszko katholicászke cerkvene peszmi*, ki so izšle 1893 (687 strani), 526 pesmi, nekaj pesmi je tudi v madžarščini, potem leta 1898 *Paduánszki szvéti Anton ino krüh szirromakov* (32 strani), leta 1900 *Mála molitvena kniga* z potrebnimi molítvami i vnógimi peszmami: za katholicászko mladézen (337 strani). Leta 1900 je izšla tudi pesmarica v madžarskem jeziku za otroke od 9. do 14. leta, ki jo je pripravil skupaj z Istvánom R. Takácsem. Zadnje knjižno delo pa so bile *Nóve szlovenszke szen-*

szke knjige, ki so bile leta 1919 ponatisnjene. Sicer je pisal tudi razne prispevke, tudi pod psevdonimom Tibor Andorhegyi. Med leti 1899 in 1908 je urejal koledar Dober pajdás kalendarium, v letu 1919 nekaj časa tudi Novine. Umrl je 13. februarja 1934 v Beltincih.

Sanjska knjiga v prekmurščini, v domačem jeziku, v začetku 20. stoletja ni bila le novost, tudi velika zanimivost in znamenitost. Koliko izvodov je bilo natisnjenih, ni znano, so pa verjetno pošli zelo hitro in je bila tudi zato ponatisnjena. Kot taka in kot izredno redka je danes velika dragocenost v domoznanski zbirki Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota.

Literatura:

Kokolj, Miroslav in Horvat, Bela. *Prekmursko šolstvo od začetka reformacije do zloma nacizma*. Murska Sobota: Pomurska založba, 1977.

Šlebinger, Janko. Pusztai, Jožef (1864–1934). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013.

Škafar, Ivan. *Bibliografija prekmurskih tiskov od 1715 do 1919*. Ljubljana: SAZU, 1978.

